

Sanningen om kriget

Först publicerad: 8 november 2022 23:30

Senast uppdaterad: 8 november 2022 23:30

Det är viktigt att påminna om en tid då riksdagen lagstiftade om att de svenska frivilliga, som i dag hyllas som hjältar i Spanien, skulle dömas till sex månaders fängelse, skriver Per Bergström.

Snart 60 år efter Spanska inbördeskrigets slut sitter såren ännu djupt i landets och befolkningens själ. Nu har också den glömskans pakt som instiftades efter Francos död 1975 börjat luckras upp och släktingar till krigets offer vill få fram sanningen om vad som hände deras släktingar. Mest omtalad har den eventuella öppningen av Federico García Lorcas grav blivit. En gravöppning som nu tillfälligt stoppats.

Här i Sverige gick i slutet av september den 93-årige Karl Staf bort. Staf var den siste svenske Spanienfrivillige. Av 40 000 frivilliga som anslöt till republikanerna kom 540 från Sverige och kvar finns nu inte längre någon att berätta om kriget.

I nummer 3/2008 av tidskriften Västerbotten, med temat trettioital, skriver Jonas Sjöstedt om kriget och de svenska Spanienkommittéerna. Med utgångspunkt hos de elva frivilliga som reste från Västerbotten till inbördeskriget redogör Sjöstedt för åsikterna om kriget i Sverige, för krigets utveckling och svenskarna situation i den internationella brigaden.

Visst finns monument som Liss Erikssons La Mano för att hedra den tredjedel av de svenska frivilliga som stupade, men texter som Sjöstedts är viktiga för att påminna om en tid då riksdagen lagstiftade om att de svenska frivilliga, som i dag hyllas som hjältar i Spanien, skulle dömas till sex månaders fängelse, och där de som kom tillbaka senare under andra världskriget internerades i så kallade arbetskompanier.

PER BERGSTRÖM

En kommentar till "Sanningen om kriget" SDS Kultur 23/11 2008

Per Bergström skriver angående mottagandet av de Spanienfrivilliga: (...) som idag hyllas som hjältar i Spanien, skulle dömas till sex månaders fängelse, och där de som kom tillbaka senare under andra världskriget internerades i så kallade arbetskompanier"

Vad är då sanning? I Jonas Sjöstedts artikel i tidskriften Västerbotten 3/2008 påpekas att Spanienkämparna fick amnesti vid hemkomsten. I Lars Gyllenhaals och Lennart Westbergs bok *Svenskar i krig* finns samma uppgift och där kan man även läsa följande: "Under andra världskriget inkallades en stor del av spanienveteranerna till beredskapstjänstgöring. Det har i artiklar och böcker hävdats att de i regel sattes i arbetskompanier med mer eller mindre brutal regim. Att döma av intervjuer med spanienveteranerna är detta emellertid en felaktig generalisering. Några tiotal hamnade mycket riktigt i arbetskompanier (vägarbete) men majoriteten kom till vanliga förband."(sid 162)

Vidare upplyser författarna om att drygt femtio Spanienfrivilliga deltog och kämpade som frivilliga i andra världskriget för Sovjet, Finland, USA, Norge och Tyskland (!).

Mvh

Jan Smith

Hej Jan

Tack för kommentaren. Jag skickade den vidare till Per Bergström och hans svar kommer här under.

Vi anser dock inte att det är motiverat att publicera diskussionen i tidningen.

MVH

/Patrik Svensson

Från Per Bergström:

Tack,

jo, artikeln påpekar mycket riktigt att de fick amnesti vid hemkomsten men att fängelsestraffet under hela kriget hängde som ett hot över de som funderade på att åka till Spanien och också vittnesmål om hur svenskar arresterade innan avfärd. Det får väl ändå som signifikativt för Sveriges hållning i frågan.

Kanske brast jag i tydlighet i det komprimerade formatet.

Per

Slutkommentar

Det är idag vanligt i vissa kretsar att skuldbelägga svenska regeringen för hur de handlade före och under andra världskriget. Det var, om jag har rätt, så att det fanns ett fördrag om att icke intervensera i konflikten i Spanien vilket alla länder respekterade utom Sovjet, Italien o Tyskland. Sverige kunde inte tillåta att man sände frivilliga men man såg mellan fingrarna (amnestin!). Och snacket om hur man senare förföljdes för sitt engagemang i kriget tillhör vänstermyterna. Per Albin m.fl. måste beskyllas för samröre med fascister och nazister samt feghet.